

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 550.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796473971344/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

- 327 *søge min Regnes till*: søge om godtgørelse hos. – *igien*: til gengæld. – *hestedække*: der menes et hestedækket, der er beregnet til også at beskytte hestens hoved, og som derfor har huller til øjnene og hylstre til ørene, jvf. Pedros indtryk af D.R. i IV, 5 (s. 331). – *Hvor*: hvorledes.
- 328 *Cripomenuser*: nedsættende betegnelse for politi- el. retsbetjent. – *skerv*: se n.t.s. 287. – *steg-veder*: grill-kok. – *Gribhomines*: homines, lat.: mennesker. – *med permission*: med forlov; intimeres beklædningsstykker burde ikke benævnes rent ud.
- 330 *udfodrer*: kræver.
- 331 *dørkelse*: dyrkelse. – *Vånulv*: iflg. folketroen et menneske, der lejlighedsvis omskaber sig til et ulvelignende væsen. – *schlafrok*: slåbrok (af Schlafrock, ty.: sovefrakke). – *om*: så sandt som. – *vederfaret*: hændt. – *creditores*: kreditorer. – *privilegier*: fx. handelsmonopoler. – *intercederer*: lægger sig imellem, går i forbøn.
- 332 *Melchior (...) Ariel*: se n.t.s. 325. – *David Georgius*: navne fra den ætiopiske kongeslægt. – *de hellige 3 konger*: de østerlandske vismænd, der iflg. Matth. 2,1 bringer kong Herodes meddelelsen om Jesu fødsel.
- 333 *Dronningen af Saba*: se n.t.s. 145. – *høj*: neml. af stand og slægt.
- 334 *equipage*: udstyr, påklædning. – *Tarter*: «en farvets»; tatarerne var et asiatisk folkeslag. – *snar*: hurtig. – *abit*: lat.: han går bort. – *Udtolker*: tolk (og gesandt).
- 335 *være knaffigt*: have virkning. – *svæghed*: sygdom. – *anslag*: plan. – *penitente*: bod. – *devotion*: fromhed. – *k.*: forkortelse for: kong. – *Nabocodonosser(s)*: Nebukadnezar, se n.t.s. 145; N. levede iflg. Dan. B. 4,31-34 i sindsforvirret tilstand syv år som et dyr blandt dyrene og ernærede sig af planter. – *var betænkt paa*: overvejede. – *penitence*: bod. – *kongel.*: forkortelse for: kongelige (neml. efter Nebukadnezar). – *Resolution*: beslutning. – *kongel. Resolution*: juridisk udtryk betegnende en af kongen udstedt lov el. forordning. – *Sanct.*: forkortelse for: sanctus, lat.: (den) hellig(e), i den katolske kirke betegner S. + navn en helgen, hvilket er absurd i forbindelse med Nebukadnezar.
- 336 *Clerici*: præsteskab. – *Deputerede*: udsendinge. – *D. Olympia*: forkortelse for: doña O., se n.t.s. 280. – *disputere*: argumentere. – *extraordinair*: særlig, usædvanlig. – *ublué*: utugtig, uanstændig. – *Canonisation*: ophøjelse til helgen. – *fornemmelig*: først og fremmest.
- 337 *Excellence*: tiltættitel til fx. ambassadører og gesandter. – *durchleuchtighed*: durchlauchtighed, højhed. – *Æthiopien (...) christne*: se n.t.s. 280. – *gaær fra*: afviger fra. – *lærdom*: tros lære, trosgrundlag. – *Portugisiske Jesuiter (...) Romeske sæde*: jesuitterne udgør en munkeorden, stiftet af sp. Ignatius Loyola (1491-1556), der med kompromisløs

- iver missionerede for Romerkirken (katholicismen) og bekæmpede enhver afvigelse herfra (modreformationen); portugisiske j. drev allerede i 16. årh. en missionerende virksomhed i Abessinien, der især var vendt mod muhammedanerne; det R. s. betegner pavestolen (den romer.-katolske kirkes hovedsæde). – *passerer for*: regnes for. – *ende*: formål. – *anslag*: anvisning, forslag. – *consequenter*: lat.: som følge deraf. – *Dronningen af Saba*: se n.t.s. 145. – *de hellige 3 konger*: se n.t.s. 332. – *endelig*: når alt kommer til alt. – *Sem Cham*: Noas sønner omtales efter syndflodsberetningen i 1. Mos. 9,18 som Sem, Kam og Jafet. – *Jacob*: forveksling for: Jafet, se foreg. note. – *Morer*: maurere (arabere, afrikanere).
- 338 *Erke*: øverste. – *Velb^{hed}*: forkortelse for: velbårenhed, se n.t.s. 323. – *Hillemænd*: sbevar mig vels. – *førdage*: tåle. – *residerer*: bor (fornemt). – *under linien*: ved Ækvator. – *svovel-stikker*: datidens stendstikker, antændtes ved en glødende fyrsvamp.
- 339 *Grand d'Espagne*: se n.t.s. 280. – *effier sit privilegium (...)* kongen af Spanien selv: det hørte virkelig til grandernes ceremonielle forrettigheder at beholde hatten på i kongens nærvær. – *prejudicere*: skade. – *D. Olympia*: forkortelse for: Doña O., se n.t.s. 280. – *et andet vist sted*: (eufemistisk:) nødørfshuset.
- 340 *daare-kisten*: galeanstalten. – *seer igiennem fingre*: bærer over.
- 341 *pretensioner*: krav. – *narrisk*: naragtigt. – *forslag*: anslag, plan.
- 342 *heroisk*: heltedmodig. – *fortryde paa*: vredes over. – *admirerer*: beundrer. – *ædelhiertighed*: ædel tænkemåde, stolthed. – *Velbr^{hed}*: forkortelse for: velbårenhed, se n.t.s. 323. – *tillforn*: hidtil.
- 343 *mohrer*: maurere. – *Xeres de la Frontera*: sydsp. by, hvor maurerne 711 slog den sp. kong Roderiks hær, hvilket blev optakten til deres indtrængen i Sp. – *Svigerskab*: forbindelse mellem familier i kraft af (fx. børns) ægteskab. – *fortiepte*: forelskede. – *Veirhane*: person, der skifter mening el. holdning efter omstændighederne (drejer sig efter vinden). – *nokker*: manerer. – *Fruer-piger*: kammerpiger. – *poleredt*: civiliseret.
- 344 *forbunden* (nodsaget) (...) *aarsags skyld*: frasen angiver, at kvinden er blevet besvangret. – *taler med en Spansk Jomfrue*: det stive ceremoniel (også i kærlighed) var en klische i komediens samtid. – *for brylluppet*: for brylluppet. – *alterered*: bestyrtet, bevæget. – *insinuere*: indynde. – *fortiepte viser*: elskovsviser.
- 345 *besove*: have samleje med. – *skielmsk*: lumsk, underfundig. – *voldsom*: voldelig. – *Egteskabs Contracten*: se n.t.s. 394.
- 346 *heder*: betyder. – *u-billigt*: urimeligt, uretfærdigt. – *fundament*: grundlag. – *generoux*: gavmildt, gæstfrit. – *exem*: forkortelse for: eksempel. – *daarlige*: tåbelige. – *anslag*: plan. – *lyde*: last, brist.
- 347 *Bombasto*: se n.t.s. 325.